

Elektryczność i magnetyzm

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Astronomia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Fizyki i Astronomii Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 04ASTS.120.02144.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty ogólne
Koordynator zajęć	Anna Dyrdał, Justyna Gołębiewska	
Prowadzący zajęcia	Anna Dyrdał	
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Egzamin • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 5

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu elektryczności i magnetyzmu, w tym wprowadzenie praw rządzących elektromagnetyzmem.
C2	Wprowadzenie matematycznego opisu praw rządzących elektromagnetyzmem, ich uogólnienie i sprowadzenie do układu równań Maxwella.
C3	Przekazanie niezbędnej wiedzy do dalszego studiowania, optyki, mechaniki kwantowej, elektrodynamiki .

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	posiada wiedzę z zakresu elektryczności i magnetyzmu, w tym podstawowe pojęcia oraz prawa elektromagnetyzmu (Gausa, Ampera, Faradaya, równania Maxwella)	AST_K1_W01, AST_K1_W05, AST_K1_W06	Egzamin pisemny, Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W2	zna elektryczne i magnetyczne własności materii	AST_K1_W01, AST_K1_W06	Egzamin pisemny, Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
W3	rozumie i wyjaśnia wybrane zjawiska z dziedziny elektryczności i magnetyzmu.	AST_K1_W01, AST_K1_W06, AST_K1_W07	Egzamin pisemny, Egzamin ustny, Kolokwium pisemne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi samodzielnie rozwiązywać problemy/zadania z zakresu elektromagnetyzmu w oparciu o nabytą wiedzę z wykładu i opanowany aparat matematyczny (rachunek wektorów, rachunek różniczkowy i całkowy itd.)	AST_K1_U02, AST_K1_U03, AST_K1_U06	Kolokwium pisemne
U2	rozumie i potrafi opisać wybrane zjawiska z zakresu elektromagnetyzmu	AST_K1_U02, AST_K1_U03, AST_K1_U04, AST_K1_U05	Egzamin pisemny, Egzamin ustny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	ELEKTROSTATYKA: • ładunek elektryczny, kwantyzacja ładunku, zasada zachowania ładunku elektrycznego; prawo Coulomba, obliczanie sił działających w układach ładunków punktowych; • pojęcie pola elektrycznego (obliczanie natężenia pól elektrycznych dla układu ładunków punktowych), pole elektryczne dipola; • energia układu ładunków, ruch ładunku w polu elektrycznym, dipol w polu elektrycznym; Strumień pola wektorowego, rozkłady ciągłe ładunków –gęstość liniowa, powierzchniowa i objętościowa, natężenie pola dla różnych ciągłych rozkładów ładunku; • prawo Gausa w postaci całkowitej i różniczkowej; • Potencjał pola elektrycznego, powierzchnie ekwipotencjalne, natężenie pola a potencjał, napięcie, energia pola elektrycznego, praca i energia w polu elektrycznym; • kondensatory i pojemność, dielektryki w polu elektrycznym.	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
2.	PRĄD ELEKTRYCZNY: • natężenie i gęstość prądu elektrycznego, prądy stacjonarne i prawo zachowania ładunku; • prawo Ohma, oporność właściwa materiałów i opór elektryczny, zależność temperaturowa dla oporu, praca i moc prądu elektrycznego; • obwody elektryczne, źródła SEM, uogólnione prawo Ohma, I i II prawo Kirchhoffa, obwody RC; • przewodnictwo elektryczne w metalach, elektrolitach i gazach, siła elektromotoryczna, obwody prądu stałego, prawa Kirchhoffa, rozpraszanie energii przy przepływie prądu	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
3.	POLE MAGNETYCZNE: • definicja pola magnetycznego, strumień pola magnetycznego, ruch ładunku elektrycznego w polu magnetycznym, siła Lorentza, wyznaczenie stosunku e/m, efekt Halla, cyklotrony i synchrotrony; • siła działająca w polu magnetycznym na przewodnik z prądem, pole magnetyczne wytwarzane przez przewodnik z prądem; • prawo Ampere'a, prawo Biota – Savarta, siła działająca między przewodami z prądem, ramka z prądem w polu magnetycznym – moment siły, dipolowy moment magnetyczny, pole magnetyczne solenoidu, pola ładunków w ruchu; • pola wirowe, twierdzenie Stokesa potencjał wektorowy	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
4.	INDUKCJA ELEKTROMAGNETYCZNA: • prawo Faradaya, reguła Lenza, indukcyjność, samoindukcja, indukcja wzajemna; • prądy wirowe, siła elektromotoryczna w przecie poruszającym się w jednorodnym polu magnetycznym, generator prądu zmiennego, transformator, energia i gęstość energii pola magnetycznego	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
5.	RÓWNANIA MAXWELLA: • Prawo Gaussa dla pola magnetycznego, prąd przesunięcia, • równania Maxwella w postaci całkowitej i różniczkowej, • fale elektromagnetyczne i transport energii, doświadczenie Hertza.	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
6.	OBWODY PRĄDU ZMIENNEGO: • drgania elektromagnetyczne w obwodzie LC; • drgania obwodu RLC, tłumienie w obwodzie RLC, drgania wymuszone i rezonans w obwodach RLC; • obwody prądu zmiennego, moc i energia w obwodach prądu zmiennego, transformatory	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia
7.	POLA ELEKTRYCZNE I MAGNETYCZNE W MATERII: • polaryzacja dielektryka, podatność elektryczna, polaryzowalność atomów i molekuł, piezoelektryczność i elektrostrykcja, ferroelektryki; • pole magnetyczne pętli z prądem, prądy elektryczne w atomie i orbitalny moment magnetyczny, spin elektronu i spinowy moment magnetyczny, doświadczenie Einsteina – de Hassa; • magnetyzacja, podatność magnetyczna, paramagnetyzm, diamagnetyzm, ferromagnetyzm, histereza magnetyczna, magnetyzm ziemski	W1, W2, W3, U1, U2	Wykład, Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Dyskusja, Pokaz i obserwacja
Ćwiczenia	Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie oceny pozytywnej z ćwiczeń. Warunkiem zaliczenia zajęć jest pozytywny wynik egzaminu według skali poniżej: bardzo dobry (5,0): 90-100% możliwych punktów dobry plus (4,5): 80-89% możliwych punktów dobry (4,0): 70 - 79% możliwych punktów dostateczny plus (3,5): 60-69% możliwych punktów dostateczny (3,0): 50-59% możliwych punktów niedostateczny (2,0): 0-49% możliwych punktów
Ćwiczenia	Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest otrzymanie oceny pozytywnej z dwóch kolokwii. Ocena końcowa będzie średnią ocen otrzymanych z obu kolokwii według poniższej skali: bardzo dobry (5,0): 90-100% możliwych punktów dobry plus (4,5): 80-89% możliwych punktów dobry (4,0): 70 - 79% możliwych punktów dostateczny plus (3,5): 60-69% możliwych punktów dostateczny (3,0): 50-59% możliwych punktów niedostateczny (2,0): 0-49% możliwych punktów

Literatura

Obowiązkowa

1. E. M. Purcell, Elektryczność i Magnetyzm, PWN 1975 lub E. M. Purcell, D. J. Morin, Electricity and Magnetism 3rd Edition, Cambridge University Press 2013
2. R. P. Feynman, R. B. Leighton, M. Sands, Feynmanova wykłady z fizyki, PWN, 2007

Dodatkowa

1. Jay Orear, Fizyka, WNT 2004
2. D. Halliday, R. Resnick, Fizyka tom 2, PWN 1994 lub D. Halliday, R. Resnick, J. Walker, Podstawy Fizyki tom 3, PWN 2006

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	20
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie do zaliczenia	25

Przygotowanie do egzaminu	25
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 150
Liczba punktów ECTS	ECTS 5

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
AST_K1_U02	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać proste problemy badawcze, w sposób krytyczny ocenić wyniki eksperymentów, obserwacji i obliczeń teoretycznych, a także przedyskutować błędy pomiarowe
AST_K1_U03	Absolwent/ka potrafi organizować pracę indywidualną oraz zespołową, współdziałać z innymi osobami w ramach prac zespołowych
AST_K1_U04	Absolwent/ka potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii astronomicznej i fizycznej i w sposób przystępny przedstawić wyniki odkryć z dziedziny astronomii i fizyki, w tym w zakresie obszarów leżących na pograniczu pokrewnych
AST_K1_U05	Absolwent/ka potrafi samodzielnie planować i realizować własne uczenie się, rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie oraz potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób
AST_K1_U06	Absolwent/ka potrafi samodzielnie wyszukiwać fachowe informacje, dane astronomiczne i fizyczne, zna najważniejsze czasopisma naukowe z dziedziny astronomii i fizyki oraz astronomiczne bazy danych co pozwala na właściwy dobór źródeł i informacji z nich pochodzących wykorzystywanych do rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów badawczych
AST_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie fizyczne podstawy zjawisk astronomicznych w zakresie niezbędnym do ich opisu, badania i zrozumienia
AST_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu metody matematyki wyższej w zakresie niezbędnym do ilościowego opisu, zrozumienia i modelowania zjawisk oraz rozwiązywania problemów z zakresu astronomii i fizyki
AST_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie metody obliczeniowe, techniki informatyczne i wybrane profesjonalne pakiety oprogramowania stosowane do rozwiązywania problemów astronomicznych i fizycznych oraz opracowania i interpretacji współczesnych obserwacji astronomicznych
AST_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji, podstawowe uwarunkowania ekonomiczne, prawne i etyczne związane z działalnością naukową i dydaktyczną w zakresie astronomii i fizyki w tym podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony prawa autorskiego